

Ukázka z kapitoly 1

Jason nemůže vystát příliš hlasité prostředí, davy lidí, děti, salám a tlačenice.

Běhá mu mráz po zádech při pouhém pomyslení, že někdo vedle něj jí chleba s máslem, a děti by nejradši vykázal z tohoto světa, přestože je sám podle zákona ještě dítětem.

Zajímá se o různé úhly pohledu na obecnou teorii relativity, popisuje teorii strun tak, že jí rozumím dokonce i já, a rád se učí nazpaměť zábavné věci, jako je třeba periodická tabulka prvků a podobně. Neumí si zavázat tkaničky, nerad je sám v místnosti a je tím nejdůslednějším a nejčestnějším člověkem, kterého znám. Jasonovi je dneska jedenáct a já se od něho učím od té doby, co mu bylo pět. Když se od něho zrovna neučím, starám se o uspokojení jeho zájmů nebo o to, abych před ním uchránil svou dceru, případně se snažím potlačit nutkání mu jednu vlepit. Ano, je to složité.

S Jasonem jezdíme po fotbalových utkáních, kde se sejde třeba na 80 000 diváků, společně s podnapilými fanoušky křičujeme Německo ve spacích oddílech vlaků nebo se tu a tam zasekneme na druholigových zápasech – každopádně nesmíme nikdy propásnout ani minutu hry. Fotbal nejspíš milujeme, ale nejsme praví fanoušci a já snad nejsem úplně špatný otec.

Hledání Jasonova oblíbeného fotbalového klubu se nám stalo misí a toto dobrodružství mi obohatilo život, pomohlo syna ještě víc pochopit a taky mě přimělo k tomu, abych napsal tuhle knihu.

(...)

Nejsem pedagog ani terapeut, takže prosím neočekávejte žádná vědecky podložená doporučení, jak se chovat. Nejsem ani psycholog, vychovatel, lékař, ani odborník na autismus. Nepovažujte tuto knihu ani za všeobecně platný návod, autistické spektrum je na to až příliš široké.

Tahle knížka je docela dost egoistická, ale píšu ji opravdu z hloubi srdce. Píšu ji, protože mi pomáhá zpracovat zážitky – ty negativní si prostě po zapsání v hlavě odškrtnu jako vyřízené a ty pozitivní se snažím v sobě udržet co nejdéle. Nemám ani žádné novinářské vzdělání, a kdybyste tenhle text četli před jeho redakcí, nejspíš byste spráskli ruce. Nejenže nejsem pedagog, nejsem ani spisovatel.

Jasonova „výjimečná logika“, jak jsme Aspergerův syndrom vysvětlili přímo jemu, se ze začátku projevovala kromě jiného nutkavou potřebou vytvářet a dodržovat pravidla.

Řídíme se pravidly. Neuvěřitelně mnoha pravidly, podivnými pravidly, zatěžujícími pravidly – a pravidla se neporušují. Absolutně nikdy se neporušují. Porušení pravidel znamená eskalaci. Nejlépe se to dá ilustrovat na příkladu stravování, k němuž se později ještě vrátíme podrobněji.

Jednotlivé potraviny, které jsou součástí oběda, se nesmí vzájemně dotýkat. Tečka. Není tam ani milimetrová vůle, o níž by se dalo diskutovat. Stačí kapička omáčky, zlomek mililitru, možná zrovna tak velký, aby by byl vidět pouhým okem. Tahle kapička, jež omylem přistála na mase nebo na okraji bramborového knedlíku, způsobí okamžitou změnu situace a v několika vteřinách jsem konfrontován s výše uvedenými urážkami a útoky. Koneckonců jsem to jídlo objednal já, naservíroval jsem ho já nebo jsem kuchaři dostatečně nezdůraznil důležitost oddělení jednotlivých složek. Je to moje vina! Vždycky! Proto mě nenávidí. Přinejmenším někdy.

Ta kapička omáčky stačí k naprostému vyeskalování situace a je třeba zdůraznit, že intenzita Jasonova vyšilování neroste přímo úměrně s tím, o jak moc závažné porušení pravidla se jedná. Stejně tak bych před něj mohl postavit špinavý plastový kbelík, v němž by se nacházel veškerý obsah popelnice na bioodpad. Vzhledem k onomu mililitru omáčky na knedlíku by to pro něho ovšem nepředstavovalo žádný rozdíl. Ani jedna z těchto dvou možností pro něho není přijatelná a oba tyto způsoby, kterými došlo k porušení pravidla, jsou si rovny, vezmeme-li v úvahu jejich důsledky. Porušení pravidla je porušení pravidla a je úplně fuk, jak mrňavý byl spouštěč toho všeho.

Ukázka z kapitoly 4

Překvapilo nás tohle i celkový počet diváků. Při našich dřívějších návštěvách zápasů se zatím nikdy nestalo, že by byl domácí kotel na místě tak brzo, že by byl tak aktivní a tak mohutně naladěný na nadcházející utkání

.

Musím přiznat, že mě to celkem překvapilo. Stoupili jsme si do páté řady ke straně, což se jednomu z pořadatelů zdálo podezřelé a okamžitě za námi vystartoval. „Zasranej pan důležitěj,“ stihl jsem si ještě pomyslet, když k nám přiběhl a začal mi do obličeje chrlit jakási nesrozumitelná slova.

„Kucí, děte spíš tamdle dolů za ostatníma děckama,“ radil nám velmi přátelsky pořadatel, byť to v jeho způsobu mluvy znělo trochu zvláštně. Byl jsem dosud zvyklý na ledové výrazy a testosteronem poháněné chování sekuritáků, kteří dali spíš na bojovnou či naopak pražádnou mimiku. Tenhle byl až pozoruhodně úslušný, ale možná to bylo způsobeno i naší zjevnou bezradností.

Tak jsme si tam stoupili. První řada, severní část kotle, u vchodu N5, s několika dalšími dětmi, jejich rodiči a několika dalšími VIP fanoušky Schalke. Začala rozcvička, domácímu týmu se dostalo hlasitého přivítání a já jsem měl to potěšení vyslechnout si rozhovor Heinze a Uschi, kteří se tu se svými pivíčky uvelebili nejspíš už dneska brzo ráno.

Jason se ve vteřinových intervalech udiveně a zároveň šokovaně rozhlížel kolem sebe. Všude se něco dělo, zpívalo se, mávalo se vlajkami a hopsalo. Mezitím se vždy na chvíli pohledem zastavil a já jsem sledoval, jak se mu v očích zračí naprostá fascinace tím, co se kolem nás děje. Dělo se tam leccos, ale nic z toho by si sám nezvolil, kdyby mohl. Bylo to tam hlasité, nevypočitatelné, tísnivé. Takové prostředí z duše nenávidí. Teď ovšem stál na severní tribuně stadionu Schalke a zářil jako sluníčko. Prostředí kolem mu bylo úplně šumák. Prostě si to užíval.

Super velká a elegantní kostka uprostřed hřiště zrovna ukazovala, že Jones dostal žlutou kartu. Na stejnou kostku pak průběžně v animované formě promítali další rozhodnutí rozhodčích. Když pomyslím na tu bandu na nádraží a na jejich hladinu alkoholu v krvi, vůbec se tomu nedivím. Ani tady v kotli nebyli někteří schopni od sebe odlišit faul, ofsajd, roh a vhazování, byť se při každém zapískání v neprospěch Schalke hlasitě bouřili a vykřikovali, že rozhodčí je úplně mimo a píská hovna.

Což rozhodčí ovšem dělá při každém zápase. Stejně tak jako všichni ostatní rozhodčí. Už velmi záhy poté, co jsme začali s našimi poutěmi za fotbalem, se ukázalo, že se v podstatě při každém utkání v každé části stadionu nacházejí příznivci obou mužstev,

pro které je rozhodčí ten nejhorší člověk, protože píská jenom ve prospěch soupeře, případně píská důsledně proti jejich týmu, ale vůči soupeři přimhuřuje oči. Ano, znal jsem experty, kteří během sledování zápasu v televizi po sedmé lupě z dvanáctého úhlu v super zpomaleném záběru rozpoznali, že došlo k tělesnému kontaktu, a totálně neschopného rozhodčího odsoudili. Ale překvapilo mě, že je tento nešvar rozšířen i mezi diváky na stadionu, kteří tvrdí, že třeba i ze vzdálenosti sta metrů a po dvanácti pivech viděli něco, co rozhodčí s celou bandou asistentů z lepšího úhlu nezahlédli. To pro mě byla novinka.

Přišlo vyrovnání na 1:1 a gól padl přímo před severní částí kotle. Padly i poslední zábrany. Nejspíš teď vyšlo najevo, čím se Schalke liší od ostatních klubů jako RB Lipsko, TSG 1899 Hoffenheim nebo VfL Wolfsburg. Určitě by se dalo vyjmenovat nejméně deset dalších klubů v Bundeslize, které jsou taky tak emocionální, impulzivní a entuziastické, ale pořád jde o úplně jinou míru intenzity, než jak všechno prožívá Schalke. Tady se trpí a všichni zúčastnění jsou upřímně zděšení.

Ano, zděšení. Vůbec nemluvím o tom, že se rozčilují nebo hněvají kvůli zjevně doopravdy nezaslouženému gólu. Nemluvím ani o tom, že přemoudřele hází soudy o vlastním trenérovi, který postavil do zápasu úplné pitomce, nebo se zkrátka rozčilují nad neschopným obráncem X či nad brankářem Y, takovým hovadem, že to svět neviděl. Ne. Celý kotel byl po tomto gólu zcela upřímně zděšen a všech se to dotklo na té nejosobnější rovině.

Uschi neměla daleko k slzám. Heinz ji objal. Vedle mě stál jakýsi zkoprnělý otec a neustále mumlal: „Už zase, jen to ne.“